

РЕЦЕНЗИЯ

ОТ ПРОФ. Д.ИК.Н. КИРИЛ ПЕТРОВ АНГЕЛОВ

(НАУЧНИ СПЕЦИАЛНОСТИ: „ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО”, „ИКОНОМИКА И УПРАВЛЕНИЕ” И “ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОИЗВОДСТВОТО”)

НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД НА ТЕМА „ПРОЕКТНО – ЦЕЛЕВИ МОДЕЛ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОРГАН НА СЪДЕБНА ВЛАСТ / ПО ПРИМЕРА НА АПЕЛАТИВЕН СЪДЕБЕН РАЙОН ВАРНА /”, РАЗРАБОТЕН ОТ **ВАНУХИ БЕДРОС АРАКЕЛЯН**, РАЗРАБОТЕН ВЪВ ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ „ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР”, КАТЕДРА „АДМИНИСТРАЦИЯ, УПРАВЛЕНИЕ И ПОЛИТИЧЕСКИ НАУКИ”

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН

„ДОКТОР”

ПО НАУЧНО НАПРАВЛЕНИЕ 3.7. „АДМИНИСТРАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ”

НАУЧНА СПЕЦИАЛНОСТ „ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ ИЗВЪН СФЕРАТА НА МАТЕРИАЛНОТО ПРОИЗВОДСТВО”

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е дипломиран юрист, заемал последователно длъжности на съдия и Председател на Районен съд Варна и Апелативен съд Варна. Г-жа Аракелян има устойчиви научни интереси по темата и в научното направление на дисертацията.

Дисертантът е зачислен в катедра „Администрация, управление и политически науки” на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, където е разработвал дисертационния труд. Тя полага успешно всичките си изпити от кандидатския минимум и представя за обсъждане дисертационния си труд в катедра „Администрация, управление и политически науки” на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”, съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. На разширено заседание на гореспоменатата катедра дисертационният труд е приет за представяне пред научно жури (заповед № 272/01.06.2020 на Ректора на ВСУ).

2. Актуалност и значимост на дисертационния труд

Дисертационният труд третира проблематика, свързана с приложението на проектно-целевия подход на управление в условията на органите на съдебната власт в България.

Предмет на изследване в дисертационния труд са възможностите за развитие и надграждане на съществуващ модел на проектно-целевия подход на управление в условията на органите на съдебната власт в България с оглед за постигане на организационно съвършенство /CAF JUSTICE BG 2018/ и тотално качество.

Обект на изследване в дисертационния труд е приложението на проектно-целевия подход на управление в структура на съдебната власт.

Основната цел на дисертационния труд е създаване на модел за управление на апелативен съд, базиран на проектно-целевия подход и основаващ се на критичен анализ на резултатите от проведения експеримент. Това се постига посредством идентификацията на възможности за иновативни практики и надграждане в условията на орган на съдебната система на Република България. Моделът предлага единна регламентация на инструментите и подходите за реализация на една модерна управленска концепция и създаване на капацитет за постигане на тотално качество в съдебната система на Република България.

Понастоящем липсват задълбочени научно-приложни изследвания както на спецификата на управлението в условията на съдебната власт, така също и относно възможностите за прилагане на проектно-целевия подход на управление на орган на съдебна власт в Република България. Отчитайки всичко казано дотук, както и значението за повишаване на ефективността на управлението в условията на съдебната власт, може да се определи, че така дефинираната проблематика е изключително актуална и значима за науката и управленската практика.

3. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд, в обем от 211 страници, се състои от увод, три глави, заключение и списък на използваната литература. Съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи, които завършват с конкретни обобщения, изводи, практически препоръки и добри практики. Основният текст съдържа 5 таблици и 15 фигури.

Списъкът на използваните литературни източници съдържа 88 заглавия, включващи монографии, статии, официални документи от органи на съдебната власт (стратегически документи, отчети, статистики), нормативни актове и електронни страници.

В увода на изследването се обосновава актуалността и значимостта на темата на разработката. Определя се обектът и предметът на изследване. Очертават се ограниченията на изследването. Дефинира се целта, подцелите и задачите на изследването. Представя се приложената методология и информационната база, на която е основано изследването. Посочват се потенциалните потребители на постигнатите резултати.

Идентифицирани са изследователските проблеми. Лансира се изследователската теза. Основната теза, която защитава дисертационния труд е, че постигането на националната цел, зададена в правната рамка на съдебната реформа, за повишаване на ефективността на съдебната система, изисква на всички нива разработването и прилагането на конкретни модели и подходи на управление, осигуряващи постигане на характерните за съответното ниво цели. В този смисъл дисертант Аракелян е направила допускание, че именно възприетият в масовия случай към момента модел за управление на институциите на съдебната власт е изчерпан и неадекватен към реалностите на средата, в която функционира, поради което се нуждае от промяна.

Съобразно с фокусиране върху получаване на конкретни приложими резултати, правилно са подбрани ограниченията на изследването.

В Първа глава „Проектно-целеви подход в управлението. Същност, елементи и възможности за приложението му в организации от публичния

сектор“ се представят теоретичните схващания и състоянието на основните характерни аспекти на проектно-целеви подход в управлението на организации от публичния сектор. Подробно е изяснен преходът от линейно-функционален към целеви подход в управлението на съдебните институции, като са дискутирани причините и основните фактори.

На основата на анали на нормативни актове и официални документи от органи на съдебната власт е защитена тезата, че извън фокуса на реформите продължава да стои автопромяната на самите организации на съдебната власт, изграждането у тях на рефлекс за самоусъвършенстване и креативна реакция към динамично променящата се среда.

В тази насока са изведени основните теоретични постулати, които биха способствали за осъществяване на естествена рефлексия на динамиката на средата, в която функционират органите на съдебната власт, с оглед възможностите за тяхното постоянно самоусъвършенстване.

Защитена е тезата за приложимостта на проектно целевия модел при управление на органи на съдебната власт.

Втора глава „Обектът на изследване в контекста на системния подход и теорията за управление“ включва обобщение и анализ на прилаганите досега модели и подходи за организационна трансформация в условията на съдебната власт и по специално в Апелативен съд.

В тази връзка в главата е анализиран Апелативният съд като обект и субект на управление. Установени са факторите на външната и вътрешната среда, въздействащи върху управлението на съда. Важна част от изследването е направеният анализ на въздействието на проектно – целевото управление в Апелативен съд Варна в периода 2014-2018 година, като са идентифицирани постигнатите положителни резултати. В главата се съдържат обосновани изводи. Постигнати са конкретни научно-приложни резултати.

Трета глава „Модел на надграждащо проектно-целево управление на Апелативен съд Варна – 2019 – 2024 година“ е сърцевината на дисертацията. В нея кристализират всички резултати от предишните части на научния труд,

конкретизирани към условията на Апелативен съд Варна. Онагледена е възможността към един конкретен обект и съществуващ емпиричен материал да се приложи вече познат теоретичен модел и инструментариум. Обоснована е необходимостта от създаването на нов модел на управление на орган на съдебна власт чрез поетапна трансформация на основата на проектното декомпозиране на целите. Идентифицирани са възможностите за повишаване интегритета на институцията Апелативен съд Варна. На основата на тази погорната идентификация са и разработените четири комплексни проекта, включени в проектния портфейл на Апелативен съд Варна за периода от 2019 до 2024 година. Те представляват обосновани насоки за по-нататъшно усъвършенстване на проектно-целево управление на Апелативен съд Варна. Формулирани са в обобщен вид множество предложения *de lege ferenda*. В главата се съдържат обосновани изводи. Постигнати са конкретни научно-приложни и приложни резултати.

В заключението на изследването се обобщава постигнатото в дисертацията и се очертават насоките за нейното надграждане.

4. Методиката на изследването

Дисертантката Ванухи Аракелян подходящо е подбрала изследователските инструменти (подходи и методи на научно изследване), необходими за изпълнение на основната цел и задачите на дисертационния труд и ги е приложила коректно и добросъвестно. Използваните в изследването методи са както общоприети научни методи за провеждане на изследвания: системният, комплексният и процесният подход, проучване, систематизация и интерпретация на научна литература; така и проблемен, критичен, приложен, експертен и сравнителен анализ и синтез и сравнително-правния метод.

5. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Цялостното ми запознаване с дисертацията и автореферата на кандидата са основание да се направи общият извод, че в представения за защита

дисертационен труд се съдържат преимуществено научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос в развитието на проектно-целевия подход на управление в органите на съдебната власт в България. В дисертационния труд много добро впечатление прави непосредствената връзка между тезите на докторанта и приложението им в условията на Апелативен съд Варна.

Постигнати са следните научно-приложни приноси:

1. Направен е критичен анализ на теоретични източници като са идентифицирани основни елементи, които определят мястото на проектно-целевия подход на управление в органите на съдебната власт в България.

2. С научен инструментариум е анализирано състоянието на целево ориентирано, проектно управление на ниво Апелативен съдебен район и е обоснована целесъобразността и посоката на неговото награждане. Установени са факторите на външната среда и вътрешната среда, въздействащи върху управлението на съда.

3. На основата на интердисциплинарен подход между две научни области (право и организация и управление извън сферата на материалното производство) е предложен модел за управление на орган на съдебна власт чрез поетапна трансформация на базата на проектно декомпозиране на целите, на съществуващия понастоящем модел.

Дисертацията има и следните приложни приноси:

1. Апробиран е модел на управление, базиран на проектно-целевия подход в условията на Окръжен съд Варна и Апелативен съдебен район – Варна, като са постигнати конкретни положителни резултати, доказващи адекватността на предложения модел.

2. Предложена е и е апробирана, на базата на редица проекти, технологията на разработката и изпълнението на модела по остта „политики - планиране – мерки - действия – ресурси - резултати“. Формулирани са в обобщен вид множество предложения *de lege ferenda*.

3. Предложен е иновативният подход за разширяване на демократичното начало при управление на институцията посредством „споделеното управление“, с оглед постигане на основна цел на съдебната реформа, свързана с повишаване интегритета на съда.

Научно-приложните и приложните резултати намират своето пряко приложно поле в органите на съдебната власт в България.

В резултат целта и задачите на дисертационния труд са изпълнени, като са получени научно-приложни и приложни резултати, които се отнасят до принос при обогатяване на съществуващи знания за приложение на проектно-целевия подход на управление в органите на съдебната власт в България.

6. Оценка на публикациите по дисертацията

Докторантката Ванухи Аракелян е автор на множество публикации. Всички те са самостоятелни. Сред тях непременно трябва да бъдат отбелязани следните четири: „Стандартизираният модел на управление на съдебен район в контекста на новите икономически предизвикателства и добрите европейски практики“; „Модель эффективного управления уголовного дела как гарантия общественного порядка и безопасности“; „A model of effective criminal case as Guarantee for public order and Security“; „Гарантиране публичността на съдебния контрол при разглеждане на уволненията в МВР“. Две от научните разработки са публикувани в чужбина. В публикациите се анализират различни аспекти от изследваната в дисертацията тема. Няма разлика между начина, подхода и анализа, който се прави в дисертацията и в представените научни статии. Техният брой и насоченост напълно удовлетворяват изискванията за придобиване на образователна и научна степен „доктор“. Това ми дава основание да приема, че дисертационният труд е самостоятелен творчески продукт, реализиран от докторанта.

7. Оценка на автореферата

Представеният реферат изцяло съответства в структурно и съдържателно отношение на рецензираната от мен дисертация. Спазени са всички изисквания по оформлението му и са включени всички необходими атрибути. Посредством запознаване с автореферата може да се придобие еднозначна представа за дисертационния труд.

8. Критични бележки, препоръки и въпроси

Докторант Ванухи Бедрос Аракелян представя дисертация, в която се откроява отличната теоретична подготовка, ефективната връзка наука-практика и задълбочеността на развиваните теоретични постулати и методическите подходи. Много добро впечатление прави апробацията на застъпваните от дисертантката научни гледни точки в дейността на Апелативен съд Варна. Това ми дава основание да отправя конкретни препоръки, с цел задълбочаване на постигнатото досега и бъдещото научно израстване на докторантката Ванухи Аракелян.

1. Считаю, че възприемането на авторовите тези биха били по-ясно изразени и респективно по-лесно възприемани, ако дисертационният труд се освободи от някои отклонения по странични за целта на изследването проблеми. Обемът на дисертационния труд от 211 стр. при поставените ограничения в научното изследване налага недвусмислено тази препоръка.

2. Считаю, че докторантката трябва по-смело да полемизира с учените, които цитира, като по този начин по-ясно се открояват собствените ѝ тези.

3. С оглед по-нататъшното разпространение на научните тези на докторантката Ванухи Аракелян е препоръчително издаването на дисертацията, след съответната преработка, под форма на монография. Така научните тези на автора и постигнатите добри практики ще бъдат достояние на по-широк кръг заинтересовани учени и юристи.

В стилистично и техническо отношение оформянето на дисертационния труд и автореферата не е подминат от ограничен брой неточности, повторения

и редакционни грешки, които не намаляват научната му стойност, но затрудняват четимостта на труда.

Посочените бележки и препоръки не намаляват достойнствата на изследването. Дисертацията е добре оформен научен труд.

9. Заключение

Предложеният дисертационен труд от г-жа Ванухи Бедрос Аракелян на тема: „Проектно – целеви модел на управление на орган на съдебна власт / по примера на Апелативен съдебен район Варна /” е в пълно съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научната степен “Доктор” на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”. В дисертацията открих оригинални, актуални и значими научно-приложни и приложни постижения, които представляват принос за развитието на проектно-целевия подход на управление в органите на съдебната власт в България.

Налице са необходимите основания да декларирам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен “ДОКТОР” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство”, професионално направление 3.7. „Администрация и управление” на г-жа Ванухи Бедрос Аракелян.

15 юни 2020 г.
София

Подпис:
(проф. д.ик.н. Кирил Ангелов)